

PIRİ REİS ÜNİVERSİTESİ
“DENİZCİLİK EKONOMİSİ ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ”
DEAM

Amaç

Deniz Bilimleri ve Denizcilik alanında, ülkemizin **denizcilik gücünün** geliştirilmesine yönelik olarak, **stratejik** bir yaklaşımla; modern bilimsel yöntemler kullanarak evrensel standartta bilgi ve veri üretmek, ülkemizin denizcilik sorun ve ihtiyaçlarını **bütüncül** bir yaklaşımla ele almak, gerekli çözüm önerilerini ve yöntemlerini araştırarak denizlerdeki **hak** ve **menfaatlerimizin** korunarak geliştirilmesine yardımcı olmak amacıyla; **Mavi Büyüme** konsepti kapsamında denizciliğin tüm alanlarındaki gelişmeleri takip ederek bu alanlarda yapacağı çalışmalarla liderlik rolünü üstlenecek, sektörün öneminin daha fazla tanınmasını teşvik edecek ve denizciliğin ilerlemesine katkı sağlarken, aynı zamanda teknoloji ve dünya ticaretinde devam eden gelişmeler ve **BM Sürdürülebilir Kalkınma hedefleri** ile uyumlu **araştırma** ve **yenilik projeleri** geliştirmek ve denizcilikle ilgili tüm kesimlere **stratejik** seviyede ihtiyaç duyulan alanlarda **danışmanlık** ve **eğitim** vermektir.

Vizyon

Denizcilik ekonomisinde sürdürülebilir kalkınma ve inovasyon alanında küresel lider olmak; bilimsel araştırmalar, uygulamalı çözümler ve toplumsal katkılar yoluyla mavi ekonominin geleceğini şekillendirmek.

Misyon

Denizciliğin tüm alanlarındaki gelişmeleri takip ederek denizcilik ekonomisi alanında disiplinler arası araştırmalar yürüterek, dijital dönüşüm, lojistik optimizasyonu ve yeşil denizcilik gibi kritik başlıklarda yenilikçi projeler geliştirmek, uluslararası denizcilik kuruluşları, üniversiteler ve özel sektörle stratejik ortaklıklar kurarak bilgi ve teknoloji transferini hızlandırmak, karbon ayak izini azaltan denizcilik modelleri tasarlamak, kıyı topluluklarının ekonomik kalkınmasını desteklemek ve deniz ekosistemlerinin korunmasına yönelik politikalar üretmek.

Temel Değerler

Bilimsel Özerklik: Tarafsız ve veriye dayalı analizler

İnovasyon: Girişimciliğe yönelik yenilikçi proje platformları

Kapsayıcılık: Kadınların ve gençlerin denizcilik sektörüne katılımını teşvik

Şeffaflık: Tüm araştırma sonuçlarını kamuya açık raporlarla paylaşma

Etik: Araştırma ve uygulamalarda evrensel etik değerlere bağlılık

Faaliyet Esasları ve Uygulama Prensipleri

Günümüzde okyanus ve denizlerin dörtte üçünü kapladığı dünyada, üç tarafı denizlerle çevrili olan ülkemizin de öncelikli gündem maddeleri arasında yer alan; **güvenlik, enerji, ticaret ve ulaştırma, çevrenin korunması, turizm, kıyıdaş ülkeler ile bölgesel girişimler** gibi konuların her birinin deniz ve denizcilik boyutunun da bulunduğu bir gerçektir. Başta çevre denizler ve ilgi alanlarımız olmak üzere denizlerdeki **hak ve menfaatlerimizi** doğrudan ilgilendiren konular karşımıza bir bütün olarak değil, farklı disiplinler altında küçük parçalar halinde çıkmaktadır. Bu çerçevede önemli bir **milli güç unsuru olan Denizciliğin tüm bileşenleri ile birbiriyle etkileşim içinde bir bütün** olarak ele alınması gerekmektedir.

Piri Reis Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler alanlarında, lisansüstü eğitimin geliştirilmesi amacıyla her disiplinin kendi alanındaki yüksek lisans ve doktora programlarının etkin ve çağdaş bir şekilde yönetimi ile **araştırma faaliyetleri**

altyapısının lisansüstü eğitime entegre edilmesi ve geliştirilmesi, çağdaş bilimin gereklerini yerine getirecek bilimsel altyapının oluşturulması için evrensel nitelikteki **bilimsel araştırma projeleri** ve diğer faaliyetlerle destekleyecek anlamda **geleneksel** enstitü yapısı altında çalışmalarını sürdürmektedir. Bu bağlamda lisans eğitimlerinin devamı olarak her disiplinin kendi alanında önemli bir gelişme sağlanırken, konuların bir **sinerji yaratacak şekilde holistik bir yaklaşımla ele alınamaması** nedeni ile yapılan çalışmaların **denizcilik ekonomisi boyutu** istenen seviyede bir etkinlikle gerçekleştirilememektedir.

Denizcilik/Deniz Bilimleri; matematik, istatistik, bilgisayar ve bilişim bilimleri, astronomi ve notik bilimler, oşinografi, gemi ve deniz teknolojisi, mühendislik (ulaştırma, haberleşme, endüstri, çevre, kıyı yapıları v.b.), balıkçılık, psikoloji, işletme, yönetim ve organizasyon, ekonomi, ekonometri, deniz turizmi, spor, eğitim, sosyoloji, antropoloji, kamu ve özel hukuk, uluslararası ilişkiler, kamu yönetimi, savunma bilimleri, emniyet yönetimi, sigorta ve risk yönetimi, coğrafya, şehir ve liman planlama, iletişim, kültürlerarası ilişkiler ve değişimler, tedarik zinciri yönetimi, lojistik, tarih, edebiyat, arkeoloji gibi doğa bilimleri, mühendislik ve teknoloji, sosyal ve beşeri bilimleri **multidisipliner** yaklaşım kapsamında ele alan **eklektik** ve **hibrid** bir özellik taşımaktadır.

Çağımız, eğitim ve araştırma kurumlarımızı değişen koşullara ayak uydurmayı, bunu yaparken yüzyılımızın gerektirdiği eleştirel düşünme, sorunları algılama ve çözme, planlama ve gelecekteki gelişme ve karmaşık yerel ve küresel boyutlu sorunlarla baş edebilecek beceriyle donatılmış elemanların yetiştirilmesini gerekli kılmaktadır. Stratejik öneme sahip denizlerimizin kaynaklarından sürdürülebilir şekilde yararlanma, denizle ilgili insan faaliyetlerinin ve çevrenin **sürdürülebilir yönetimi** ancak bu alanda özel eğitim ve araştırmalarla görevlendirilmiş kurumların faaliyetleri ile sağlanabilecektir.

Kavramsal Çerçeve:

1. Genel

Deniz yolu ile çok yüksek hacimlerde yük ve yolcu her gün bir coğrafi mevkiden diğerine taşınmaktadır. Taşınan malların nitelik ve hacimleri dikkate alındığında deniz ulaştırmasının önemi açıkça ortaya çıkmaktadır. Dünya ticaretinin ithal ve ihraç yüklerinin %90'dan fazla bölümü deniz yoluyla taşınmakta olup, deniz yoluyla gerçekleştirilen uluslararası ticaret hacmi, her geçen gün süratle artmaktadır. Bu nedenle deniz ulaştırması, ekonomik kaynakların ulaşımının sağlanmasında en etkin yöntem olmanın yanı sıra dünya çapındaki ekonomik gelişiminde en önemli unsurdur.

Denizler sağladığı bu yararlar karşın ana unsurları olan limanlar ve gemiler ile terörizm, deniz haydutluğu ve korsanlık, uyuşturucu, silah, akaryakıt ve nükleer madde kaçakçılığı, kara para aklama, yasadışı göç ve göçmen kaçakçılığı, insan ticareti ve çevresel suçlar için de geniş fırsatlar yaratmaktadır. Ayrıca çevre ve deniz kirliliği, kıyı alanlarının bozulması, biyolojik çeşitlilik ve balıkçılığın azalması, **deniz yetki alanlarımızdaki** hak ve menfaatlerimizin kaybedilmesi gibi **milli güç** unsurlarımız açısından başta **Mavi Ekonomi ve Mavi Büyüme** olmak üzere uzun dönemde çok daha büyük kayıplarla karşılaşılması söz konusu olabilecektir. Tüm bu unsurların geniş anlamda stratejik bir yaklaşımla **“Mavi Ekonomi ve Deniz Güvenliği”**¹ kavramı altında bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmesi gerekmektedir.

¹ **Deniz Güvenliği** ifadesi güvenlik kelimesinin yalın anlamında değil, milli güç unsuru olan Deniz Gücü kavramı altında denizcilikle ilgili tüm konuların ülkemizin denizlerdeki tüm **hak ve menfaatlerinin** korunması ve geliştirilmesine yönelik olarak, taşımacılıktan balıkçılığa, şehir ve kıyı planlamasından deniz kaynaklarının kullanılmasına kadar alınacak tüm tedbirleri ve politikaları içerecek bütüncül bir yaklaşım olarak ele alınmıştır.

Küresel ekonomi entegre tedarik zincir üzerine kurulu olup kullanıcıların ihtiyaç duyduğu mallar sadece ihtiyaç anında ve yeteri kadar sağlanmaktadır. Tedarik zincirleri kesintiye uğradığı takdirde bunun başta **ekonomik güvenlik** olmak üzere tüm dünyayı sarsacak derin yansımaları olacaktır. Dünya ticaretinin işleyişi **dünya denizlerinin küresel güvenliği** ile mümkündür. Ekonomik faaliyetler ister küresel, ister bölgesel bazda olsun deniz ve enerji ile iç içe geçmiş bir haldedir. Üretim için enerjinin önemi, ticaret için denizlerin önemi ile aynı seviyededir. **Deniz ulaştırma rotaları, limanlar ve ticaret filolarının güvenliğinin olmadığı bir ortamda dünya ekonomisinin can damarı olan ticaretten bahsetmek mümkün değildir.**

Denizler üzerinden yapılan ticarete enerjinin de payını düşünürsek deniz güvenliğinin sadece küresel ticaretin güvenliğini değil aynı zamanda **enerji güvenliğini** de etkilediği görülmektedir. Dolayısı ile küresel güvenlik ortamında **deniz güvenliği ile enerji güvenliği birbirini tamamlayan iki temel güvenlik gereksinimidir.**

Deniz taşımacılığı genellikle daha önceden belirlenmiş ve uluslararası geçerlik kazanmış deniz ulaştırma rotaları üzerinden sağlanmaktadır. Bu nedenle enerji arz güvenliğinin deniz güvenliği ile ilişkisinde yükleme ve boşaltma terminal limanları ile terminaller arasındaki deniz ulaştırma rotalarının, boğaz, geçit ve kanallar ile düğüm noktalarının emniyeti ve güvenliği çok önemli rol oynamaktadır.

Bunlara yönelik tehditlerin önlenmesinde karşılaşılan en önemli sorun ülkelerin yargı yetkisinin ötesinde olan **Uluslararası Hukuk** ve anlaşmaların getirdiği sınırlamalardır. Ülkelerin **Karasuları** ve **Münhasır Ekonomik Bölgelerde** sahip oldukları hak ve yetkiler, **Açık Denizlerin Serbestliği** ilkesi ve **zararsız geçiş** hakkının getirdiği sınırlamalar, ülkelerin başta deniz korsanlığı ve terörizm olmak üzere, ülke güvenliğine yönelik tehditlerle mücadelesinde etik, yasal ve uygulamaya yönelik konularda önemli engel oluşturmaktadır. Bu nedenle bu tehditlerin denize çıkmadan, karadaki kaynağında ilgili tüm güvenlik güçlerinin ve liman yetkililerinin koordineli ve işbirliği içindeki çalışmaları ile tespit ve etkisiz hale getirilmesi önem kazanmaktadır.

Günümüzde okyanus ve denizlerin dörtte üçünü kapladığı dünyada, üç tarafı denizlerle çevrili olan ülkemizin de öncelikli gündem maddeleri arasında yer alan; **güvenlik, enerji, ticaret ve ulaştırma, çevrenin korunması, turizm, kıyıdaş ülkeler ile bölgesel girişimler** gibi konuların her birinin deniz ve denizcilik boyutunun da bulunduğu bir gerçektir. Başta çevre denizler ve ilgi alanlarımız olmak üzere **denizlerdeki hak ve menfaatlerimizi** doğrudan ilgilendiren konular karşımıza bir bütün olarak değil, farklı disiplinler altında küçük parçalar halinde çıkmaktadır. Bu çerçevede önemli bir milli güç unsuru olan **Denizciliğin tüm bileşenleri ile birbiriyle etkileşim içinde bir bütün olarak ele alınması** gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Çevre denizlerimizde deniz güvenliğine ilişkin düzenlemeler, uluslararası boyutta; BM kararları, Uluslararası Denizcilik Organizasyonu (IMO), Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve AB'nin denizcilikle ilgili kuruluşlarında şekillenmektedir. Bu kapsamda gündeme gelen AB SSS (Short Sea Shipping), TENT (Trans European Network), SECA (Ship Emission Control Area), MPA (Marine Protected Areas), IMP (Integrated Maritime Policies), ICZM (Intercoastal Zone Management) gibi denizlerin serbest kullanımını sınırlayıcı

konuların çok dikkatle izlenerek **MSP (Maritime Spatial Planning)** kavramı altında ele alınması gerekmektedir².

Deniz güvenliğinin, gerek uluslararası kurallar manzumesi, gerekse çıkar çatışmalarının yaşandığı çok geniş bir alana yayılmasından dolayı; Türkiye'nin çevre denizlerine yönelik oldubitti ve dayatmalara karşı müteyakkız bulunması, uluslararası/bölgesel/millî seviyede geliştirilen ve/veya geliştirilmekte olan **“deniz güvenliği politikaları”** doğrultusunda yürütülen faaliyetlerin ilgili kurum ve kuruluşlarca eş güdüm ve sinerji içerisinde hassas olarak takip edilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması önem arz etmektedir.

Ülkemizde; denizcilikle ilgili güvenlik, enerji, ticaret ve ulaştırma, çevrenin korunması, turizm, kıyıdaş ülkeler ile bölgesel girişim konularının deniz ve denizcilik boyutunun farklı disiplinlerde ele alınması söz konusu alanlarda çalışan uzmanların birbirleriyle yatay olarak çalışabilecekleri akademik çalışma platformunun olmaması, ülkemiz denizcilik politikalarının geleceğe yönelik projeksiyonlar yapılmasını güçleştirmektedir. Bu nedenle denizcilik alanındaki tüm konuların **bütüncül** bir yaklaşımla ele alınarak ilgili tüm disiplinlerin aynı ortamda buluşması ile oluşturulacak **“Denizcilik Ortak Aklı” millî hak ve menfaatlerimizin proaktif bir yaklaşım ile korunmasına yönelik akademik çalışmalara büyük katkı sağlayacaktır.**

Bu kapsamda dünyada da örnekleri olan farklı sektörler için kurulan akademik mükemmeliyet merkezlerinde bu konularda yapılan entegre çalışmalar ile bir merkez altında multi disiplinler yaklaşım ile çözüm önerileri üretilmektedir.

2. Varsayımlar ve Riskler:

a. Deniz ulaştırmasına yönelik küresel ve ulusal ekonomik gereksinimlerin ve bu kapsamda küresel rekabet koşullarının artarak devam edeceği

b. Deniz Ulaştırmasındaki artan hareketliliğe paralel olarak yeni liman ve ticaret bölgelerine ihtiyaç duyulacağı,

² **AB Deniz Saha Planlaması Direktifi (MSP)** kapsamında Kıyı alanlarının denizel alanlar ile entegre şekilde yönetimi ve planlaması göreceli olarak yeni bir konudur. Bu kapsamda Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi ve Deniz Saha Planlaması konularının birlikte ele alınması gündeme taşınmıştır. Barselona Sözleşmesi ICZM Protokolü- bütünleşik kıyı alanları yönetiminin, Deniz Saha Planlamasına entegre edilmesini ve kıyı alanlarına ilişkin çalışmaların sadece karasal perspektiften yürütülemeyeceği gerçeği ile “sınır ötesi yaklaşımı” ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra AB Doğa Koruma Direktifleri – Natura 2000 Özel Korunan Alan (SPA Special Protected Areas) kavramını gündeme getirmiş olup bu sahaların denizlerde de ilan edilmesi yönünde girişimler bulunmaktadır.

AB'nin Entegre Denizcilik Politikası çerçevesinde ele aldığı, emniyet ve güvenlik, dış politika, ticaret, ulaştırma, enerji, çevre, turizm, balıkçılık vb. bir çok konuda Türkiye'nin egemenlik haklarını zedeleyici uygulamalarına engel olmak maksadıyla, söz konusu faaliyetlerin AB makamları nezdinde yakından takip edilmesi, görüşlerimizin muhataplara hazırlık aşamasında iletilmesi, AB kurumları ile daha fazla iş birliği alanı oluşturulması, Türkiye'nin AB'nin geliştirdiği denizcilik projelerine bir ortak olarak katılması ve denizlerdeki hak ve menfaatlerimize halel getirebilecek faaliyetlerin engellenmesi maksadıyla, AB'nin girişim ve uygulamalarının izlenmesi ve buna uygun **“kapsayıcı denizcilik politikalarına”** yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir.

- c. Ekonomik krizin etkilerini henüz atlatamamış olan gemi inşa sektöründe teknolojik üstünlük sağlanamadığı takdirde rekabet gücünün kaybolacağı
- d. Çevre deniz ve ülkelerde ve Körfez Bölgesi'nde son zamanlarda yaşanmakta olan siyasi gelişmelerin enerji arz güvenliği konusunda tehdit oluşturmaya devam edeceği
- e. Özellikle Aden Körfezi ve Somali Bölgesi'ndeki korsanlık olaylarının deniz ulaştırmamız üzerindeki olumsuz etkilerinin devam edeceği
- f. Dünyanın farklı bölgelerinde yaşanmakta olan krizlerin bu bölgelerdeki ticari yatırımlarımız ve vatandaşlarımız açısından risk oluşturabileceği ve bu kapsamda denizden tahliye ve sınırlı müdahale konularının gündeme gelebileceği
- g. AB müktesebatı ve uyum süreci kapsamında yeni yaptırımlara maruz kalınabileceği
- h. Çevre denizlerdeki hükümler hakkındaki haklarımızın engellenmesine yönelik uluslararası deniz hukukuna aykırı girişimlerin yaşanabileceği
- ı. Otomasyon, dijital dönüşüm, deniz ve hava kirliliği ile çevre korunmasına yönelik yatırımların **zorlayıcı** etkilerinin artacağı
- j. İnsan sağlığı ve çalışma şartlarına ilişkin düzenlemelerin deniz ticareti ve ulaştırması faaliyetlerini olumsuz yönde etkileyebileceği
- k. Deniz kaynaklı terörizm ve diğer yasa dışı faaliyetlerde (insan ticareti, yasa dışı göç, motorin kaçakçılığı, uyuşturucu kaçakçılığı) deniz alanlarının yoğun olarak kullanılabileceği,
- l. Başta Karadeniz'de olmak üzere Türk Mühürsüz Ekonomik Bölgesi (MEB) içerisinde izinsiz olarak bilimsel ve kültürel deniz araştırma ve balıkçılık faaliyetlerinde artış olabileceği,
- m. Eğitimli ve nitelikli insan gücünün denizciliğin en önemli unsuru olmaya devam edeceği ve bu kapsamda küresel rekabet koşullarında uluslararası standartlara ve akreditasyona tabi denizcilik eğitiminde gelişen teknolojiler paralelinde yeni düzenlemelere gerek duyulacağı varsayılmıştır.

3. Denizcilik faaliyet alanları

Denizcilik ekonomisini ve güvenliğini etkileyen ve gelecekte etkileyebilecek, denizcilik gücüne katkı sağlayan ve katkı sağlama potansiyeline sahip konular genel olarak aşağıda dört kategoriye ayrılmış olan kurumlarca yürütülmektedir.

a. Kamu kurum ve kuruluşları: Dışişleri Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Deniz Kuvvetleri K.lığı, Sahil Güvenlik K.lığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü, TÜBİTAK, SSM, Emniyet Genel Müdürlüğü v.b.

b. Özel Sektör, STK'lar: Türk Loydu, Özel Liman İşletmeleri, Nakliyeciler, Kargo acenteleri, Armatörler Birliği, Gemi İnşa ve Onarımcılar Birliği, Tersaneler, Gemi Personel Donatım Acenteleri, Gemi Hizmet Şirketleri, Deniz Ticaret Odası, Acil müdahale firmaları, Doğa Derneği, Greenpeace v.b.

c. Üniversite, ARGE kuruluşları, enstitü ve mükemmeliyet merkezleri,

d. Sanayi-teknoloji kurumları ve Teknokentler

Ancak bu kurumlarda çalışanlar kendi temel disiplinleri altında kazandıkları akademik bilgi birikimi ile çalışmalar yaparken tüm gerçek ve tüzel (sivil/resmi kurum/kuruluşlar) kişiler arasında işbirliği ve eşgüdümü sağlayacak, bilimsel verilere ve öngörülere dayalı tavsiyeler üretebilecek ortak ve bütüncül bir akademik anlayış bulunmamaktadır.

Denizcilik Ekonomisi ve Güvenliği üst kavramı kapsamında aşağıda belirtilen alt alanların bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gerekmektedir.

a. Denizde Durumsal Farkındalık:

Denizlerdeki hak ve menfaatlerimiz ile bunların korunması ve kollanmasına yönelik olarak ilgili kurum ve kuruluşların görev yetki ve sorumluluklarının sistemin tüm paydaşları tarafından doğru algılanması ve anlaşılması, mevcut sorunların çözümü için öğretilabilir bilgi birikiminin sağlanması, geleceğe yönelik projeksiyonlar ile karşılaşılması olası konularda ön alınabilmesi için araştırma-geliştirme faaliyetleri yürütülmesi

b. Denizde Güvenlik (Kolluk Kuvveti/Kolluk Kuvvetine Destek) Faaliyetleri:

Kolluk kuvvetlerimizin denizlerde sürdürmekte olduğu faaliyetlerine yönelik olarak uluslar arası alandaki yeni gelişmeleri takip etmek, mevzuat ve düzenlemeleri izlemek, gelecekte karşılaşılması olası güvenlik sorunlarının çözümüne yönelik projeler üretmek, bu projeleri modelleme ve benzetim yöntemleri ile denemek. Güvenlik sorunlarının deniz ticaretine olabilecek uzun dönemli etkilerini değerlendirmek üzere akademik çalışmalar yapmak.

c. Deniz Emniyeti:

Başta Uluslar arası Emniyet Yönetimi (ISM) kodu olmak üzere emniyetle ilgili tüm gelişmeleri takip ederek alınacak tedbirleri belirlemek ve bu çerçevede yapılacak uluslararası düzenlemelere yönelik girişimlere karşı proaktif stratejik önlemler üzerinde akademik çalışmalar yapmak.

ç. Deniz Çevresinin Korunması:

Günümüzde gemi faaliyetlerini doğrudan etkileyen konuların başında gelen deniz çevresinin korunması ve deniz kirliliğinin önlenmesine yönelik uluslararası sözleşme ve düzenlemelerin izlenmesi, olası değişikliklerin saptanması ve bu konularda yapılacak uluslararası çalışmalara katkı sağlanması

d. Deniz Bilimleri:

Denizcilikle ilgili tüm bilimsel gelişmelerin takibi, bunların mevcut yapımıza olası etkilerinin değerlendirilmesi, **AB ve ulusal araştırma fonlarından da istifade edilecek şekilde yenilikçi projeler geliştirilmesi, yurt içi ve yurt dışı proje ortaklıkları kurulması, gerektiğinde bilimsel ağlara üye olunması, ülkemizde deniz bilimleri konusunda fiili araştırma yapan araştırma merkezlerinin projelerine destek sağlanması**

e. Deniz Teknolojisi:

Başta Üniversite – Sanayi iş birliği kapsamındaki konular olmak üzere sektörün tüm paydaşlarının değişik platformlarda bir araya getirilmesi, yeni teknolojilerin uygulama alanlarının tespit edilmesi, sanayi tarafından talep edilecek konularda proje desteği sağlanması, projelerin yürütülmesinde bilimsel destek verilmesi ve nihai olarak **Türk Denizcilik Kümesi (Turkish Maritime Cluster)** oluşturulması konularında araştırma ve incelemeler yapılması

f. Deniz Ticareti ve Ekonomisi:

Uzun dönemli ekonomik analizler yaparak deniz ticaretinin ve deniz ulaştırması yöntemlerinin başta gemi ve tersane yatırımları olmak üzere gelecekte alacağı yapısının değerlendirilmesi, liman ve marina gibi tesislerin yapılacağı bölgelerin ekonomik analizlerinin yapılması ve bu konularda ilgili kurum ve kuruluşların bilgilendirilmesi

g. Halk Sağlığı:

Uluslararası ve ulusal deniz trafik ve ticaretine gereksiz müdahaleden kaçınarak ve halk sağlığı açısından ortaya çıkacak risk ile orantılı ve sınırlı olarak halk sağlığı riskleri (Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik, Nükleer riskler) açısından gerekli sağlık ve kontrol önlemlerinin belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılması

h. Deniz Hukuku ve Denizcilik Politikaları

Yukarıda belirtilen konulara ilişkin hukuki konular ile mevzuat düzenlemelerinin incelenmesi, bu konulardaki uzun dönemli gelişmelere ilişkin projeksiyonlar yapılarak uygulanması gereken strateji ve politikaların belirlenmesi.

ı. Denizcilik Eğitimi ve Yönetimi

Denizcilik gücünün en önemli unsuru olan denizci insan gücünün oluşturulması, yetiştirilmesi ve geliştirilmesi, ülkemizdeki çok sayıdaki fakülte, meslek yüksek okulu ve denizcilik meslek okulu programlarının güncel gelişmelere uygun olarak düzenlenmesi ve buna uygun politikaların oluşturulması, denizci eğitimci açığının çözülmesine yönelik çalışmalar yapılması.

j. Denizcilik Ekonomisi Girişimcilik Ekosistemi (Mentorluk ve Koçluk)

Günümüzün dünyada büyük bir hızla ilerlemekte olan **teknolojik dönüşüm** ortamında, **yenilik ve yaratıcılık odaklı girişimciliğin** desteklenmesi amacıyla girişimlerin finansmana erişiminin, hızlı büyümesinin ve uluslararasılaşmasının sağlanması için iş birliğine dayalı, sürdürülebilir destek mekanizmalarının kurulması ve geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda; girişimciliğin yenilik ve Ar-Ge ile iç içe geçmiş yapısı göz önünde bulundurularak tüm bileşenleri ile üniversite – sanayi iş birliği şemsiyesi altındaki bir **ekosistem** anlayışı içinde desteklenmesi gerekmektedir.

Girişimcilik her ne kadar bireysel bir fikir ile filizlense de bu fikrin gelişmesi, hayata geçirilmesi ve sürdürülebilir bir yapı ile ölçeklenerek sosyoekonomik fayda yaratmasında üniversitelere çok önemli görevler düşmektedir. Özellikle tematik yapıda belirli alanlarda ihtisaslaşmaya yönelik olarak kurulmuş, kendi sektörü ile doğrudan ilişkili Üniversitelerin girişimciliği **ekosistem** olarak algılamaları ve desteklemeleri, kendi sektörlerine yönelik alt sistemleri gerek kendi içerisinde gerek ekosistemin diğer alt sistemleri ile **ilişkili** olarak değerlendirebilmeleri, ekosistemin güçlendirilmesinde aktif rol oynamaları gerekmektedir.

Bilgi ve yeniliğin güçlenmesi ile ortaya çıkacak büyümenin **akıllı büyüme** olacağını belirten **Avrupa 2020 stratejisi**, bu yolla büyümenin girişimciliğe, finansmana, kullanıcı ihtiyaçlarına ve piyasadaki fırsatlara odaklanmakla mümkün olabileceğinin altını çizmektedir. Avrupa **Ekonomik ve Sosyal Komitesi** tarafından 2013 yılında yayınlanan **Girişimcilik 2020 Eylem Planı** girişimcilik kültürünün yaygınlaşması, girişimcilik eğitimi, girişimcilik ortamını etkileyen şartların iyileştirilerek iş ortamını daha cazip hale getirilmesi ve işletmelerin büyümesine imkân sağlanması gibi hususlarda önemli tedbirler içermektedir.

Üniversite-sanayi iş birliğinin etkin bir biçimde hayata geçirilebilmesi ve tematik teknoloji alanlarında uzmanlaşmış insan kaynağının girişimcilğe yönelik atılımlarının teşvik edilmesi, bu alanlarda çalışacak yerli ve yabancı girişimcilerin finansman ihtiyacını giderecek imkânların genişletilmesi ve çeşitlendirilmesi için üniversitelerin yerli ve yabancı teknoloji, yenilik ve yaratıcılık odaklı girişimleri çeken bir yapıya kavuşabilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda akademik programlarla sağlanan destekler yanı sıra, finansmana erişim, uluslararasılaşma, mentorluk, danışmanlık, ağlara katılım, yerel ve uluslararası iş birliklerine olanak sağlayacak, girişimcilik ekosistemini güçlendirecek sürdürülebilir destek mekanizmalarının, platform ve altyapıların kurulması gerekmektedir.

Başta Deniz Ulaştırması olmak üzere, denizcilikle ilgili tüm alanlarda ihtisaslaşmış olan Piri Reis Üniversitesi denizcilik ekonomisi araştırma ve uygulama merkezi ile girişimcilik ekosisteminde yer alan diğer aktörlerle eşgüdüm içerisinde gerçekleştirilecek faaliyetler ve bu eşgüdümü sağlamaya yönelik işbirlikleri ve mentorluk, danışmanlık programları, ağlara katılım ve fiziki altyapı gibi sürdürülebilir destek mekanizmaları ile, mevcut mekanizmaları geliştirerek girişimcilik ekosisteminin güçlendirilmesine de önemli katkı sağlanmış olacaktır. Günümüzde giderek artmakta olan intermodal taşımacılığın ana kısmını oluşturan deniz taşımacılığı konusunda ortaya konacak yenilikçi çalışmalar ve kurulacak mekanizmalar, girişimlerin tedarik zincirine entegre olmasını sağlayacak, denizcilik dışındaki girişimci ve sanayiciyi bir araya getirerek ortak iş yapmalarını sağlayacak, PRU'nun sahip olduğu **uluslararası bağlantılardan** da istifade ile etkinliklerin tasarlanması, sürdürülebilir platformların ve yapıların kurulmasında **uluslar arası destekler** sağlanabilecek ve bu kapsamda girişimlerin ölçek büyütme için ihtiyaç duydukları fon kaynaklarına ve yatırımcılara daha rahat erişebilmeleri, daha geniş bir ihracat pazarına hizmet ederek teknoloji, yenilik ve yaratıcılık odaklı üretim ve istihdam kapasitelerinin artması ve bu alanlarda ihracat hacimlerinin genişlemesi sağlanabilecektir.

Teknolojik, ekonomik, siyasi, toplumsal ve eğitim ve araştırma alanlarında güncel küresel gelişmeler çoğunlukla **hızlı sıçramalarla** oluşmakta ve genelde ülkemiz, özelde ise stratejik önemdeki ulusal kurum ve kuruluşlarımız, derinden etkilenmekte ve bu süreç devam etmektedir. Denizcilik alanında hızla gelişen bilgi ve buna dayalı teknolojik ilerleme mevcut veri, bulgu ve becerilerin hızla yenilenmesini, yeni yetenek ve ilerlemelerin bunlara katılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda sadece girişimcilerin desteklenmesi değil, inovasyon odaklı eğitime tabi tutulacak akademik personelden oluşacak bir çalışma grubu ile uluslararası rekabeti sağlayacak yenilikçi girişimlere yönelik çalışma alanlarının tespit edilerek bu alanlarda çalışabilecek potansiyel girişimcilerin ortaya çıkarılması da sağlanacaktır.

PRU'nun sahip olduğu geniş uluslararası işbirliği ağı ve deneyimleri ile girişimlerin **uluslararası girişimcilik ekosistemlerine** dâhil olması ile uluslararası işbirlikleri, mentorluk ve danışmanlık fırsatları ile ileri teknoloji, yenilik ve yaratıcılık alanında ihtiyaç duyulan uzman insan kaynağı havuzuna erişime, bilgi akışına, know-how ve tecrübe paylaşımlarına da imkân sağlayacak, girişimlerin rekabetçiliğini de artırarak küresel girişimcilik ekosistemlerine ve değer zincirlerine dâhil olmayı destekleyerek ülkemizin teknoloji, yenilik ve yaratıcılık odaklı yerli ve yabancı girişimler için bölgesel bir çekim merkezi olmasına katkı sağlayacaktır.

4. Merkezin Gerek ve Gerekçeleri ile Organizasyon Yapısı

a. Gerek ve gerekçeler

Ülkelerin gelişmesinde ve kalkınmasında sanayileşmenin temel unsuru olan bilgi, beceri ve yetkinliklere sahip nitelikli insan gücünün rolü son derece önemlidir. Mesleki temele dayanan eğitim; toplumsal hayatın her alanında ihtiyaç duyulan mesleklerde istihdam edilecek nitelikli

insan gücü yetiştirilmesi amacıyla gerekli bilgi, beceri ve yetkinliklerin sistemli olarak verildiği eğitim türüdür. Bu doğrultuda belirli bir mesleki temele dayanan eğitim, ekonominin hedefleri ve iş dünyasının talepleri doğrultusunda bireylere bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve yetkinlikleri kazandırmalıdır.

Dünyada mal, hizmet ve sermayenin hızlı hareketliliğine paralel olarak eğitim sistemlerinin nihai amacı olan, beşeri zenginliğin hareketliliği de kaçınılmaz duruma gelmiştir. Denizcilik sektörü, Türkiye ekonominin dünyaya açılmasına katkı sağlayan sektörlerin başında gelmektedir. Bu nedenle, küresel rekabette Türk Denizcilik Sektörünün gücünü artırmak, daha nitelikli insan gücünü yetiştirmek; sektörle iş birliği gelişmiş esnek modüler program çeşitliliğine sahip, teknolojik altyapısı güçlü ancak mesleğin ilerleyen kademelerinde **işletme yönetimi temelli yaklaşımlara vakıf, yönetim ve organizasyon becerileri gelişmiş ve stratejik vizyonu** olan kişilerin yetiştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Son yıllarda, deniz güvenliği bağlamında denizlerdeki hak ve menfaatlerimizin korunmasına yönelik alanlardaki köklü paradigma değişimleri yanı sıra, **işletme süreçleri ve uygulamaları downsizing-örgütsel küçülme, reengineering-değişim mühendisliği, stratejik iş birlikleri, teknolojik devrim ve globalleşme** nedeniyle meydana gelen değişimlerden dolayı temel olarak yeniden tanımlanmıştır. **Endüstri 5.0** ve **yapay zeka** uygulamaları ile birlikte işgücü piyasasındaki hızla gelişen yeni eğilimler, uzun dönemli öğrenme zorunluluğu, kalite oluşturmaya ilişkin bilinç ve talepteki gelişmeler işletme sahibi için olduğu kadar işgücü içinde kurumsal bir baskı unsuru olmaya başlamıştır. **Eğitim ve öğretim**, gelecek jenerasyon organizasyonlar (**Blue Generations**) tarafından ihtiyacı duyulan yetenekleri (**Blue Skills**) inşa etmek ve bu yeteneklere odaklanmayı sağlamak için, “**kaldıraç**” olarak tanımlanmıştır. Amerika’da olduğu kadar Avrupa’da da işletme eğitimi **işgücü piyasasının talepleriyle uyumlaştırmak üzere, lisans ve yüksek lisans düzeylerinde yeniden yapılandırılmaktadır**. Ayrıca yüzlerce şirket, kendi “şirket üniversiteleri”ni kurmakta veya üniversiteler, kolejler veya diğer eğitim ve öğretim kurumlarıyla ortaklık gibi aracılık faaliyetlerine yatırım yapmaktadırlar. Böyle programların amacı, faaliyette bulunulan sanayi ve iş dünyasını daha iyi anlayabilmek konusunda onlara yardım etmek, kariyerleriyle ilgili beceriyi onlara sağlamak, yönetsel roller için onlara gereken bilgi ve yeteneği kazandırmaktır.

Bu paralelde ülkemizde de yeni yükseköğretim yasa çalışmasının dayandığı temel ilkelerin başında **çeşitlilik ilkesi** gelmekte, üniversiteleri **farklılaştırmaya** eğilimli bir yapı hedeflemektedir. Özellikle üniversite yönetimlerinin **tek-tip ve merkezî politikalar ekseninde** yapılandırılması yerine, farklı özelliklerdeki üniversitelerin **farklı yönetim modelleri** eşliğinde faaliyette bulunabilmeleri öngörülmektedir. Bunun yanında yükseköğretim kurumlarımızın özellikle **bölgesel dinamikleri ve ihtiyaçları** da gözeterek **farklı alanlara odaklanabilmelerini**, gerekli yetkinliklere sahip üniversite ve/veya yükseköğretim birimlerimizin **araştırma işlevlerini öne çıkarabilmelerini** mümkün kılan bir yapı öngörülmektedir. Bu öngörüler doğrultusunda kurulmuş olan Piri Reis Üniversitesi de temel bilimlere dayalı olarak, üç tarafı denizlerle çevrili ülkemiz için büyük önem taşıyan **denizcilik alanına** odaklanarak, bu alanda yaptığı bilimsel araştırma projeleri ile Türk ve dünya denizciliğine katkı sağlayacaktır.

Yeni bir yükseköğretim yasası öngörülürken, yapılan tespitlerden biri ülkemiz yükseköğretiminin en önemli sorunlarından birinin mevcut **rekabetsizlik ortamı** olduğudur. Rekabeti teşvik etmek, yükseköğretim kurumlarının **performansı öne çıkaran bir yönetim modeli** geliştirmesini zorunlu kılmaktadır. Akademik üretimi merkeze alan bir yapı önerildiği için, akademisyenlerin performansları doğrudan kurumun performansına yansımaktadır.

Önerilen bu yapının arkasındaki zihinsel önermelerden biri de nitelikli öğretim elemanlarının bilimsel araştırma yapısının kilit taşları olduğudur.

Denizcilikle ilgili alanlarda sürdürülebilir rekabet üstünlüğü elde ederek uluslararası bir marka olmayı hedeflemiş olan Piri Reis Üniversitesi'nin denizcilikle ilgili temel alanlardaki nitelikli akademik kadrolarının oluşturulmasında: özellikle lisansüstü çalışmalarda temel disiplinlerdeki **teorik gelişmeleri ayrıntılı olarak incelemek yerine, deniz bilimleri ve işletmeciliği alanındaki bilgi birikimini fiilen kullanan, denizcilik yönetim alanlarına uygulayanlar açısından bakan,** bunların hangi amaçla doğduğunu, bakış açılarını, uygulamacılar açısından ne ifade ettiğini irdeleyen, tamamen kendine özgü makro ve mikro işletme çevresi olan denizcilik işletmelerinin kendine özgü **stratejik yönetim esaslarını** belirleyen bir disiplin oluşturulması öngörülmektedir.

Deniz taşımacılığı gemi yönetimine ilişkin teknik bilgilerin yanı sıra ekonomi ve işletme yönetimi konularına vakıf insangücü yetiştirilmesini gerektirmektedir. Denizcilik işletmecisi, çalıştığı işletmede, para, malzeme ve insangücünün en verimli şekilde kullanılması ve gemilerin kârlı çalıştırılması için yönetim planını düzenleyen, çalışmaları denetleyen, gemilerin yük ve yolcu hareketlerinin bağlantı ve organizasyonunu sağlayan kişidir. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığına bağlı birimlerde **politika, strateji, hukuk (uluslararası, kamu ve deniz ticaret hukuku) konularına veya özel deniz taşıma şirketlerinde ve limanlarda bunlara ilave olarak işletme karlılık ve verimlilik prensiplerine hakim** olarak çalışmak zorundadır. Bu kapsamda matematik, istatistik, hukuk, ekonomi, deniz ticaret hukuku, muhasebe, bilgisayar vb. temel konulara ilaveten, Deniz işletmeciliği ve Yöneticiliği alanında çalışmak isteyenlerin ekonomi ve işletme disiplinlerine denizcilik alanına odaklı olarak vakıf, **denizciliğin süratle değişen teknolojisine** ayak uyduracak şekilde **girişimci, yaratıcı ve yenilikçi** bir yapıda olmaları gerekmektedir.

Ülkemizin sahip olduğu stratejik konum ve avantajlarının en etkin şekilde kullanımı yanısıra, günümüzde hâkim olan küresel ekonomik dengeler içindeki ağırlığımızın ortaya konması yukarıda belirtilen ihtiyaçları karşılayacak güncel **denizcilik araştırmaları ve yenilikçilik projeler** ile sağlanacak **bilinçli bir deniz gücü** ile mümkün olabilecektir. Bunun için denizcilik konusundaki gelişmelerin takibi, eğitim sistemimize anında yansıtılması, hatta bu konuda lider ülke konumunda bulunmak üzere yaratıcı ve yenilikçi düşüncülerin her seviyede teşvik edilmesi gerekmektedir.

b. Öngörülen organizasyon yapısı

Organizasyon yapısı şeması **Ek-3** dedir. Buna göre Yönetim Kurulunun Danışma Kurulu ile yapacağı istişarelerle belirlenecek esaslar dahilinde Merkez Başkanına bağlı olarak;

- **Sekreterlik:** Çalışma faaliyet planını oluşturacak, Rektörlük/ÜYK onayını alacak, dış kurumlarla irtibat kuracak ve gerekli duyuruları yapacak, bütçe faaliyetlerini yürütecek, proje bütçelerinin kontrolünü sağlayacak
- **Stratejik Analiz ve Yönlendirme:** Ulusal ve uluslararası ilgili tüm mevzuatı ve güncel gelişmeleri takip ederek ilgili birimlerin gelişmeler hakkında bilgilendirilmesini sağlayacak, gerektiğinde ve talep olduğunda bu konularda kısa süreli kurs/eğitim/seminer verilmesini gerçekleştirecek, yıllık çalışma faaliyet planının oluşturulmasında genel sekreterliğe yardımcı olacak, merkezin yıllık faaliyet raporunu hazırlayacak, hakemli bir dergi ve periyodik bültenler çıkarılmasını sağlayacak
- **Projeler Koordinatörlüğü:** Güncel gelişmeler bağlamındaki stratejik analizler kapsamında Ar-Ge ve yenilikçilik projelerinin geliştirilmesi, başvurularının yapılması ve yürütülmesini sağlayacak, proje konularına göre üniversite bünyesinden ve/veya

ilgili dış kurumlardan alan uzmanlarının (subject matter expert) projelerin hazırlık, başvuru ve yürütülmesi safhalarında projelerde görev almalarını sağlayacak.

- **Girişimcilik ve Koçluk Birimi:** Girişimcilik ekosisteminde yer alan diğer aktörlerle eşgüdüm içerisinde gerçekleştirilecek faaliyetler ve bu eşgüdümü sağlamaya yönelik işbirlikleri ve mentorluk, danışmanlık programları, ağlara katılım ve fiziki altyapı gibi sürdürülebilir destek mekanizmaları ile, mevcut mekanizmaları geliştirerek girişimcilik ekosisteminin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapacak, melek yatırımcı havuzu oluşturarak desteklenmeye uygun bulunacak girişimlerle bağlantısını sağlayacak ve olgunlaşan proje girişimlerinin daha ileri aşamaları ve ticarileştirilmesi için Teknopark PRU TTO ya transferini gerçekleştirecektir.

5. Sonuç

Ülkemizde deniz konusundaki hemen hemen tüm konuşmalarda “Türkiye’nin üç tarafı denizlerle çevrili” olduğu sözünün yer almasına karşın denizlere verilen önemin çok fazla olduğu söylenemez. Öte yandan ülkemiz deniz bilimlerinin geçmişine bakıldığında, bu konuda son kırk yıllık süreçte ciddi sayılabilecek adımların atıldığı ve küçümsenemez başarıların elde edildiği de bir gerçektir. Genelde ülkemiz deniz bilimleri enstitüleri’ne bu çerçeveden bakmak gerekmektedir.

Teknolojik, ekonomik, siyasi, toplumsal ve eğitim ve araştırma alanlarında güncel küresel gelişmeler çoğunlukla **hızlı sıçramalarla** oluşmakta ve genelde ülkemiz, özelde ise stratejik önemdeki ulusal kurum ve kuruluşlarımız, derinden etkilenmekte ve bu süreç devam etmektedir. **Hızla gelişen bilgi ve buna dayalı teknolojik ilerleme mevcut veri, bulgu ve becerilerin hızla yenilenmesini, yeni yetenek ve ilerlemelerin bunlara katılmasını zorunlu kılmaktadır.** Çağımız, eğitim ve araştırma kurumlarımızı değişen koşullara ayak uydurmayı, bunu yaparken yüzyılımızın gerektirdiği eleştirel düşünme, sorunları algılama ve çözme, planlama ve gelecekteki gelişme ve karmaşık yerel ve küresel boyutlu sorunlarla baş edebilecek beceriyle donatılmış elemanların yetiştirilmesini gerekli kılmaktadır. **Stratejik öneme sahip denizlerimizin kaynaklarından sürdürülebilir şekilde yararlanma (Mavi Ekonomi-Blue Economy), denizle ilgili insan faaliyetlerinin ve çevrenin sürdürülebilir yönetimi (Mavi Büyüme-Blue Growth) ancak bu alanda eğitim ve araştırmalarla görevlendirilmiş kurumların nitelikli işgücü (Mavi Beceriler-Blue Skills) oluşturulması faaliyetleri ile sağlanabilecektir.** Günümüzde denizciliğin tüm alanlarındaki çok hızlı gelişmeler bilgiyle donatılmış, alanındaki gelişme ve değişimleri izleyen, sorgulayarak uygulayan, gelişmeye ve iş birliğine açık günün gerektirdiği teknolojileri sorunsuz kullanabilen, yeni düşünce ve ürün üretebilen, deneyimlerini paylaşarak aktaran yapılara sahip olmayı gerektirmektedir. Bu kapsamda yapılacak uzun erimli, güdümlü, destekli, planlama, araştırma ve projelerle ülkemizin geleceğine yatırım yapılmış olacaktır. **Deniz bilimleri alanındaki eğitim ve araştırmalarla ülkemizin deniz gücü ve nihai anlamda milli gücüne katkı sağlayacak şekilde ülkesel strateji geliştirme ve bunun uygulamaya aktarılması yönünde önemli bir kazanım elde edilecektir.** “**Denizcilik Ekonomisi Araştırma ve Uygulama Merkezi**” kendi alanında yapacağı çalışmalarla geleceği yönlendirmedeki eğitim ve araştırmaları, yüz yılımızın sorunlarıyla baş edebilecek insan gücünü oluşturmadaki çabalarını ülkesel bir strateji planı ile bütünleştirmede önemli bir rol oynayacaktır.